

Posudek vedoucího práce na diplomovou práci Bc. Kristýny Hanzalové „Tetování lidé a společnost: konflikt s většinovou normou a jeho reflexe“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2015, 75 s.

Kristýna Hanzalová se ve své diplomové práci věnuje problematice normativity těla ve vztahu k tetování v současné české společnosti. Na základě polostrukturovaných interview s aktéry, kteří jsou tetovaní či o tetování dlouhodobě uvažují, se zamýšlí nad otázkou statusu tetování v soudobé společnosti a praxe jeho nositelů.

Práce je vedle Úvodu a Závěru rozdělena na čtyři kapitoly. V první z nich (*Historie tetování*, s. 6-13) autorka pojednává stručnou historii fenoménu s ohledem na proměnu statusu jeho nositelů v euroamerické společnosti v průběhu jejího vývoje. Vcelku úspěšně se jí daří postihnout významné momenty historie tetování vedoucí k jeho současnému nahlížení dominantní společností, které se odráží v jeho současné situaci, což autorce poskytuje kontext pro výpovědi jejich informátorů.

Druhá kapitola (*Teoretická východiska*, s. 13-26) je důkladnou rešerší sociálněvědní literatury zabývající se tělesnými modifikacemi s důrazem na tetování, v níž autorka mimo jiné konceptualizuje existenci napětí mezi soukromým a veřejným, non-konformitou a konvenčností, vzdorem a módou či symbolikou a estetikou. Pokrývá přitom téměř bezvýtku veškerou relevantní literaturu ke zvolenému tématu, což je na jednu stranu velkým kladem předkládané práce, ale zároveň i jejím limitem. Tím, že se autorka omezuje pouze na práce věnované tělesným modifikacím (a zejména tetování), se jí nedostává prostoru pro sociálněvědní literaturu věnující se šířeji tělu a tělesnosti na straně jedné a normativitě na straně druhé, která by jí mohla poskytnout relevantní optiku pro interpretaci empirických dat (s výjimkou Shillingova konceptu „těla jako projektu“, s. 14-15). Jednu z podkapitol sice věnuje tetování jako agens v pojetí material culture studies Tilleyho a Millera (s. 16), ale v analýze s ní dále nijak nepracuje.

Toto „uzavření“ v problematice se projevuje i v nevyjasněném vztahu mezi koncepty užívanými různými autory – zejména dichotomie mít tetování a být tetovaný (s. 20) a konceptů nositel tetování (s. 20), opravdový tetovaný (s. 20), sběratel tetování (s. 19) a nadšenec do tetování (s. 18). Autorka zároveň pracuje s koncepty jako je identita, deviance, apod. poněkud samozřejmě, aniž by je jakkoliv problematizovala, ať již ve vztahu k teoretické literatuře nebo k aktérským kategoriím.

Třetí kapitolu (*Metodologie a reflexe výzkumu*, s. 27-32) autorka věnovala metodologii svého empirického výzkumu. Metodologické postupy i rozhodnutí popsala sice stručně, ale bez závažných pochybení či nedostatků. Poněkud nepatřičná je pouze první podkapitola nazvaná *Reflexe literatury* (s. 27-28), v níž autorka zbytečně vytváří soupis užitě literatury, ačkoliv s danou literaturou již intenzivně pracovala v předchozích kapitolách. Za nedostatek lze považovat i téměř naprostou absenci reflexe samotného výzkumného procesu, přestože v názvu kapitoly je reflexe deklarována.

Jádro práce tvoří čtvrtá kapitola (*Empirická část*, s. 32-69), v níž autorka prezentuje výsledky svého empirického výzkumu. Ty strukturuje do pěti podkapitol postupně pojednávajících rozhodovací proces, identitu tetovaného, tělesnost, zacházení s tetováním a normativitu. Daří se jí přitom ukázat, jak informátoři reflektují tělesné normy dominantní společnosti, jak se vyrovnávají s potenciálním konfliktem mezi normou a praxí a jaké strategie k tomu užívají. Svá zjištění autorka prezentuje systematicky, explicitně přitom pracuje s výpověďmi svých informátorů, jimiž svá tvrzení dokládá, a zároveň se snaží o dialog s literaturou. Vinou zmiňované teoretické „uzavřenosti“ v problematice tělesných modifikací tak

ovšem činí bez explicitního teoretického rámce. Její interpretace jsou tak ukotveny pouze v datech, případně v komparaci s literaturou, ovšem bez dalšího teoretického přesahu. Svá zjištění pak autorka shrnuje v závěru (s. s. 70-72).

Vzhledem k genderově vyváženému vzorku i teoreticky konceptualizovaným rozdílům v tetování mezi gendery (s. 25-26), v prezentovaných datech poněkud zarazí zcela absentující genderový rozměr. V žádném případě netrvám na genderové analýze, ale přesto by bylo vhodné v analýze genderové aspekty zohlednit. Byť jen v rovině toho, že se gender pro interpretaci ukázal jako nepodstatný. Či bylo nějaké genderové rozdíly možné zaznamenat?

Po stránce formální práce nijak nevybočuje ze standardu. Objevuje se v ní pouze zanedbatelné množství překlepů či gramatických chyb, poznámkový aparát i soupis bibliografie jsou vedené pečlivě bez zásadních nedostatků. Za škodu považuji absenci příloh, mezi nimiž bych očekával minimálně soupis otázek polostrukturovaného interview, v lepším případě pak fotografickou dokumentaci tetování jednotlivých informátorů.

Celkově se domnívám, že autorka odvedla poctivou práci, která však měla větší potenciál, než se autorce podařilo naplnit. Vinou absence explicitní teoretické perspektivy je práce limitovaná zejména po stránce interpretační, ačkoliv přichází s některými zajímavými zjištěními. Za nejpodněnější považuji zpochybnění Vailovy dichotomie mezi těmi, jež „jsou tetovaní“ a „mají tetování“, ačkoliv by bylo vhodné ji interpretačně propojit s teorií S. Bellové o vztahu estetiky a symboliky. I přes výše zmiňované připomínky se však domnívám, že práce splňuje požadavky kladené na absolventskou práci, doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze 20.9.2015

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.